

**ԱՌԱՐԿԱՅԱԿԱՆ ՆԿԱՐԱԳԻՐ
ԵՐԿՐԱԲՆԱՊԱՀՊԱՆՈՒԹՅՈՒՆԸ ԿԱԴԱՍՏՐԱՅԻՆ ԳՈՐԾՈՒՄ**

ՖԱԿՈՒԼՏԵՏ	ԲՆԱԳԻՏԱԱՇԽԱՐՀԱԳՐԱԿԱՆ
ԱՄԲԻՈՆ	ԱՇԽԱՐՀԱԳՐՈՒԹՅԱՆ ԵՎ ՆՐԱ ԴԱՍԱՎԱՆԴՄԱՆ ՄԵԹՈԴԻԿԱՅԻ
ԱՌԱՐԿԱՅԻ ԱՆՎԱՆՈՒՄ ԵՎ ԸՆԹԱՅԻԿ ՄՈԴՈՒԼ	ԵՐԿՐԱԲՆԱՊԱՀՊԱՆՈՒԹՅՈՒՆԸ ԿԱԴԱՍՏՐԱՅԻՆ ԳՈՐԾՈՒՄ
ԱՌԱՐԿԱՅԻ ԴԱՍԻՉ ԵՎ ՄՈԴՈՒԼՆԵՐԻ ՔԱՆԱԿ	1205B3/20
ՄԱՍՆԱԳԻՏՈՒԹՅՈՒՆ	ՔԱՐՏԵԶԱԳՐՈՒԹՅՈՒՆ ԵՎ ԿԱԴԱՍՏՐԱՅԻՆ ԳՈՐԾ
ԿՈՒՐՍ/ԿԻՍԱՄՅԱԿ	3-րդ կուրս / 2-րդ կիսամյակ
ԴԱՍԸՆԹԱՅԻ ՆՊԱՏԱԿԸ	<p>ՁԵՎԱՎՈՐԵԼ Երկրագնդի երկրաբնապահպանական իրավիճակը վերլուծելու տեսական գիտելիքներ (աշխարհագրական թաղանթի ոլորտների), երկրաբնապահպանական մոնիթորինգի և փորձաքննության անցկացման կարողություններ: Այս կամ այն բաժնի շարադրման մեթոդներին և հաջողականությունը: Աշխարհահայացքային պատկերացումների ձևավորման տեսանկյունից օգնել ուսանողներին դաստիարակչական աշխատանքներում ճիշտ հասկանալ աշխարհի բազմազանությունը և բարդությունը:</p>
ԿՐԹԱԿԱՆ ՎԵՐՋՆԱՐՅՈՒՆՔՆԵՐԸ	<p>ԳԻՏԵԼԻՔ Երկրագնդի երկրաբնապահպանական իրավիճակը ձևավորող բնական և հասարակական գործոնների մասին, երկրաբնապահպանական գիտական ուղղության, նրա ուսումնասիրման օբյեկտի՝ էկոլոգիայի՝ որպես երկրի ոլորտների փոխկապակցված համակարգի, նրա և հասարակության հետ ինտեգրացիայի պրոցեսում ծագած խնդիրների մասին,</p> <p>ԿԱՐՈՂՈՒԹՅՈՒՆ Երկրաբնապահպանական հիմնական հասկացությունները, օրենքները, տարբեր կարգի՝ գլոբալ, ռեգիոնալ, լոկալ գեոհամակարգերում առկա բարդ խնդիրների առաջացման պատճառները,</p> <p>ՀՄՏՈՒԹՅՈՒՆ Առանձնացնել աշխարհագրական թաղանթի ոլորտների գեոէկոլոգիական հիմնախնդիրները: Ձեռք բերած գեոէկոլոգիական գիտելիքներով առաջնորդվել ողջ կյանքի ընթացքում և դրանք կիրառել առօրյա կյանքում:</p>
ԴԱՍԸՆԹԱՅԻ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՄԱՆ ՆԿԱՐԱԳԻՐ	<ul style="list-style-type: none"> • ԿՐԵԴԻՏՆԵՐԻ ՔԱՆԱԿ - 5 • ԼՍԱՐԱՆԱՅԻՆ ԺԱՄ - 48 • ԴԱՍԱԽՈՍՈՒԹՅՈՒՆ - 24 • ԳՈՐԾՆԱԿԱՆ ՊԱՐԱՊՄՈՒՆՔ - 6 • ՍԵՄԻՆԱՐ ՊԱՐԱՊՄՈՒՆՔ - 18 • ՇԱԲԱԹԱԿԱՆ ԺԱՄ - 4
ՆԱԽԱՊԱՅՄԱՆՆԵՐ	Հիմնական ավագ դպրոցների համապատասխան դասընթացներից ստացած գիտելիքներ:

ԴԱՍԱՎԱՆԴՄԱՆ ԵՎ ՈՒՍՈՒՄՆԱՌՈՒԹՅԱՆ ՄԵԹՈԴՆԵՐ

1. Բանավոր խոսքի մեթոդը, քարտեզագրման մեթոդները:
2. Ինֆորմացիայի էմպիրիկ և տեսական ընդհանրացումների մեթոդներ. լաբորատոր, դաշտային դիտարկումների մեթոդները:
3. Ստացված ինֆորմացիայի մշակման մեթոդներ և տեխնիկական եղանակներ ու միջոցներ. էլեկտրոնային-հաշվիչ տեխնիկայի, օգտագործումը:
4. աերոտեզերական մեթոդները աշխարհագրական ինֆորմացիայի ստացման, պահպանման, վերափոխման, օգտագործման և հաղորդման սկզբունքների, մեթոդների և տեխնոլոգիաների մշակումով և ներդրումով: Դասախոսություն, ուսումնառության բուրգ քննարկումներ Տեսադիտումներ ինքնուրույն աշխատանք

ԴԱՍԱԸԹԱՑԻ ՀԱՄԱՌՈՏ ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆ

ՆԵՐԱԾՈՒԹՅՈՒՆ

Երկրաէկոլոգիայի բովանդակությունը, ձևավորմանը նպաստող հիմնական գործոնները, ուսումնասիրության օբյեկտը:

Երկրաբնապահպանության ձևավորման պատմությունը:

Երկրաբնապահպանության գիտությունների, մասնավորապես էկոլոգիական գիտությունների համակարգում:

ԹԵՄԱ 1. Երկրաէկոլոգիայում կիրառվող հասկացողություններ, օրենքներ, սկզբունքներ, դրույթներ:

ԹԵՄԱ 2. ԷԿՈԼՈՐՏ, ՆՐԱ ԲՆԱԿԱՆ ԳՈՐԾՈՆՆԵՐԸ Երկրորդ և էկոլոգիա: Երկիր մոլորակը և երկրաէկոլոգիական հետևանքները: Էկոլոգիայի սահմանները և տարածքային կառուցվածքը: Էկոլոգիայի

ԹԵՄԱ 3. Նյութերի համընդհանուր շրջապտույտը: Ածխածնի ազոտի, ֆոսֆորի և ծծմբի համընդհանուր շրջապտույտը: Առանձին նյութերի շրջապտույտների մարդածին խախտումները:

ԹԵՄԱ 4: ԲՆԱԿԱՆ ՌԵՍՈՒՐՍՆԵՐԻ ՕԳՏԱԳՈՐԾՈՒՄԸ ԵՎ ԵՐԿՐԱԷԿՈԼՈԳԻԱԿԱՆ ՀԵՏԵՎԱՆՔՆԵՐԸ

Բնական ռեսուրսների տեսակները, դասակարգումը: Մպառվող և չսպառվող ռեսուրսներ: Բնական ռեսուրսների օգտագործման տեսակների ավելացումը և սահմանափակվածությունը: Բնական ռեսուրսների խելամիտ օգտագործումը որպես բնության պահպանության կարևոր միջոցառում: Բնօգտագործման էկոլոգիացումը և էկոհամակարգի հավասարակշռության պահպանման հիմնախնդիրները:

ԹԵՄԱ 5 ՄԹՆՈԼՈՐՏ: ՄԱՐԴՈՒ ՏՆՏԵՄԱԿԱՆ ԳՈՐԾՈՒՆԵՈՒԹՅԱՆ ԱԶԴԵՑՈՒԹՅՈՒՆԸ ՄԹՆՈԼՈՐՏԻ ԵՎ ԿԼԻՄԱՅԻ ՎՐԱ:

Մթնոլորտային օդի դերը բնության մեջ և մարդու կյանքում: Օդի աղտոտման աղբյուրները և հետևանքները: Օդի աղտոտման բացասական ազդեցությունը հողի, բուսականության և կենդանական աշխարհի վրա: Մթնոլորտի գլոբալ աղտոտումը և դրա հետևանքները: Մթնոլորտի աղտոտումը կանխելու ուղիները: Կանաչ տարածքների դերը մթնոլորտի աղտոտումը թուլացնելու գործում: Աղմուկի թուլացման միջոցառումները:

ԹԵՄԱ 6. ԿԼԻՄԱՅԻ ԳԼՈԲԱԼ ՓՈՓՈԽՈՒԹՅԱՆ ՍՈՑԻԱԼ-ՏՆՏԵՄԱԿԱՆ ՀԵՏԵՎԱՆՔՆԵՐԸ Կլիմայի գլոբալ փոփոխության ազդեցությունը ցամաքի լանդշաֆտային գոտիների վրա:

Կլիմայի փոփոխության ազդեցությունը Համաշխարհային օվկիանոսի վրա:

ԹԵՄԱ 7. ԶՐՈԼՈՐՏ: ԶՐԱՅԻՆ ՌԵՍՈՒՐՍՆԵՐԻ ՄԱՐԴՈՒ ԱԶԴԵՑՈՒԹՅՈՒՆԸ ԶՐԱՅԻՆ ՌԵՍՈՒՐՍՆԵՐԻ ՎՐԱ

Ջրի դերը բնության մեջ և մարդու կյանքում: Երկրագնդի և Հայաստանի Հանրապետության ջրային ռեսուրսները և ջրաապահովվածությունը: Գետային հոսքի կարգավորումը: Մայրցամաքային ջրերի որակի խնդիրը: Ջրային ռեսուրսների պահպանման ու մաքրման ուղիները (մեխանիկական, քիմիական, կենսաբանական): Քաղցրահամ ջրի հիմնախնդիրը

ԹԵՄԱ 8: ՀՈՂԱՅԻՆ ՌԵՍՈՒՐՍՆԵՐԻ ԵՎ ՀՈՂԵՐԻ ՊԱՀՊԱՆՄԱՆ ԳԵՈԷԿՈԼՈԳԻԱԿԱՆ ՀԻՄՆԱԽՆԴԻՐԸ

Հողային ծածկույթի դերը և նշանակությունը Երկրագնդի և Հայաստանի Հանրապետության հողային ռեսուրսները: Պեստիցիդների, հերբիցիդների երկրաէկոլոգիական հետևանքները, հողերի ամրացումը: Ռոտզման երկրաէկոլոգիական հետևանքները: Գյուղատնտեսության գեոէկոլոգիական կայունությունը: Հողերի դեգրադացման պատճառները: Հողերի պահպանումը աղակա-

	<p>լումից, ճահճացումից, էրոզիայից, քիմիական և ռադիոակտիվ աղտոտումից: Հողերի վերակուլտիվացումը:</p> <p>ԹԵՄԱ 9. ՔԱՐՈՒՆՈՒՄ: ՄԱՐԴՈՒ ԱԶԴԵՅՈՒԹՅՈՒՆԸ ՔԱՐՈՒՆՈՒՄՎ ԿՐԱ: Ընդերքի արդյունահանումը որպես հողածածկույթի քայքայման հիմնական գործոն: Խախտված տարածքների վերակուլտիվացման հիմնախնդիրը:</p> <p>ԹԵՄԱ 10. ԳԼՈՒԿԱԼ ԵՐԿՐԱԷԿՈԼՈԳԻԱԿԱՆ ՀԻՄՆԱԽՆԴԻՐՆԵՐԸ Էկոլոգիական ճգնաժամը և սոցիալական առաջընթացը: Գլոբալ կլիմայական փոփոխությունները: Ջերմոցային էֆեկտը և դրա բացասական հետևանքները: Ջերմոցային էֆեկտ առաջացնող գազերը՝ CO2, CH4, N2O՝ ազոտի օքսիդ, քլոր-ֆտորածխածին, աերոզոլներ: Օզոնային շերտի պատռվածքները և դրա բացասական հետևանքները:</p> <p>Անապատացման հիմնախնդիրը:</p> <p>ԹԵՄԱ 11. Բնակչությունը որպես երկրաբնապահպանական գործոն: Սպառումը որպես երկրաբնապահպանական գործոն: Տեխնիկական առաջընթացը որպես երկրաբնապահպանական գործոն:</p> <p>ԹԵՄԱ 12. ՏՆՏԵՍՈՒԹՅԱՆ ԵՐԿՐԱԲՆԱՊԱՀՊԱՆԱԿԱՆ ԱՍՊԵԿՏԸ ՈՒՐԲԱՆԻՊԱՑՄԱՆ ԵՐԿՐԱԲՆԱՊԱՀՊԱՆԱԿԱՆ ԱՍՊԵԿՏՆԵՐԸ: Էներգետիկայի երկրաբնապահպանական ասպեկտները: Արդյունաբերության երկրաբնապահպանական ասպեկտները:</p> <p>Գյուղատնտեսության գ երկրաբնապահպանական ասպեկտները:</p> <p>Տրանսպորտի երկրաբնապահպանական ասպեկտները:</p> <p>Թեմա 13՝ Տնտեսության էկոլոգիզումը: Անցման փուլի առանձնահատկությունները:</p>
--	---

<p>ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ</p> <p>ՀԻՄՆԱԿԱՆ</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Акитова и др. Макроэкология и основы экоразвития, М., 2005. 2. Голубев Г.Н. Геоэкология, М., 1999. 3. Егоренков А.И., Кечуров Б.И. Геоэкология, М., 2005. 4. Одум Ю. Экология (в 2-х томах), М., 1986. 5. Сочава В.Б. Введения в учения о геосистемах, Новосибирск, 1987. 6. Гоузевиц Н. Н. Геоэкология и природопользование. М., 2003
--------------------------------------	--

<p>ԼՐԱՑՈՒՑԻՉ</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Լ.Վ. Հարությունյան - Ընդհանուր էկոլոգիա, Երևան 1,2 պրակ, 1997թ. 2. Железнов М.С. Двораковский - ,Экология растений , Ленинг. 1979г. 3. Ю.В.-Человек в природе и обществе, Москва, 1995г. 4. 5. Моисеев Н.Н. - Человек и ноосфера, Москва , 1990г. 5. Н.Чернова, А. Банников А.Г.- Основы экологии и охраны окружающей среды, Москва, 1996г. Былова - Экология, Москва, 1988г. 6. Н.П.Наумов - Экология животных, Москва, 1963г. 7. Ю.В.Марков - Социальная экология, Новосибирск, 1986г. 8. Д.Ж.Маркович - Социальная экология , Москва, 1996г. 9. Р.Риклефс - Основы общей экологии, Москва, 1979г.
------------------	---

<p>ՄՏՈՒԳՄԱՆ ԵՎ ԳՆԱՀԱՏՄԱՆ ՁԵՎԵՐԸ</p>	<p>Ստուգողական աշխատանք, բանավոր ստուգում</p> <p>Ընթացիկ ստուգումներ</p> <p>Նախատեսված է 2 ընթացիկ գրավոր ստուգում, ստուգողական աշխատանքներ յուրաքանչյուրը 100 միավոր առավելագույն արժեքով:</p> <p>Հարցատոմսը պարունակում է 4 հարց՝ 25 25 25 25 միավորային արժեքով:</p> <p>Եզրափակիչ ստուգումը բանավոր է 100 միավոր առավելագույն արժեքով:</p> <p>Քննական հարցատոմսը պարունակում է 4 հարց՝ 25 25 25 25 միավորային արժեքով:</p>
-------------------------------------	---

<p>ԳՆԱՀԱՏՄԱՆ ԲԱՂԱԴՐԻՉՆԵՐ ԵՎ ԿՇԻՌ</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Բաղադրիչ 1 10 % /հաճախումներ/ 2. Բաղադրիչ 2 20% /ընթացիկ ստուգում 1-ին/ 3. Բաղադրիչ 3 20% /ընթացիկ ստուգում 2-րդ/ 4. Բաղադրիչ 4 40% /ամփոփիչ ստուգում/ 5. Բաղադրիչ 5 10% /ընթացիկ ակտիվություն/
--------------------------------------	--

ԳՆԱՀԱՏՄԱՆ ՍԱՆԴՂԱԿ

Գնահատման թվային միավորը	Տարային գնահատական	Գնահատականի պաշտոնական թվային համարժեքը
96-100	A+	5+
91-95	A	5
86-90	A-	5-
81-85	B+	4+
76-80	B	4
71-75	B-	4-
66-70	C+	3+
61-65	C	3
40-60	C-	3-
Մինչև 39	D	2

ՈՒՍԱՆՈՂԻ ԾԱՆՐԱԲԵՌՆՎԱԾՈՒԹՅԱՆ ԱՇԽԱՏԱԺԱՄԱՆԱԿԸ

կրեդիտ/կրեդիտ ժամ-5/150

Հ/Հ	Թ Ե Մ Ա	Լսարանային ժամեր			Ուսանողի ինքնուրույն աշխատածամանակը	Ուսանողի ընդհանուր աշխատածամանակը
		Դասախոսություն	Գործնական	սեմինար		
1.	Երկրաբնապահպանության ուսումնասիրության առարկան կիսնդիւրները: Երկրաբնապահպանության ձևավորման պատմությունը: Երկրակազմաբանության ուղղությունները: Հարակից մասնագիտություններ:	2			2	4
2.	Երկրաբնապահպանության հիմնական կոնցեպցիաները, կիրառվող հիմնական օրենքները, դրույթները, սկզբունքները:	2			2	4
3.	Երկրաբնապահպանության հիմնական կոնցեպցիաները, կիրառվող հիմնական ճրենքները, դրույթները, սկզբունքները:			2	2	4
4.	Երկրի լանդշաֆտների դասակարգումը: Լանդշաֆտաերկրաբանական համակարգեր: Լանդշաֆտների երկրաբնապահպանական հատկանիշները:	2			2	4
5.	Լանդշաֆտների երկրաբնապահպանական հատկանիշները:		2		2	4
6.	Կյանքի միասնական ոլորտը երկրի վրա: Կենսաքարացած համակարգեր: Հոմեոստասը կենսոլորտում:	2			2	4
7.	Նյութերի համամոլորակային շրջապտույտը: Բազմազանություն: Նյութի շրջապտույտը բնության մեջ:	2			2	4
8.	Ջրի, CO ₂ , P, N, S, O ₂ երկրաբանական շրջապտույտը			2	2	4
9.	Երկրամերձ տիեզերական ոլորտ:	2			2	4
10.	Երկրամերձ տիեզերական ոլորտ:			2	2	4
11.	Լանդշաֆտների բնական և մարդածին փոփոխություններ: Նյութի տեխնածին միգրացիան:	2			4	6
12.	Աղտոտման բնական և մարդածին աղբյուրներ:		2		2	4
13.	Քարոլորտը և հիմնախնդիրները: Երկրակեղևի վրա մարդու գործունեության ազդեցությունը:	2			4	6
14.	Երկրակեղևի վրա մարդու գործունեության ազդեցությունը:			2	2	4
15.	Քարոլորտը և հիմնախնդիրները: Երկրակեղևի վրա մարդու գործունեության ազդեցությունը:		2		2	4
16.	Ջրոլորտը, նրա հիմնախնդիրները: Հիմնական ջրավազանների էկոլոգիական հիմնախնդիրները: Ջրավազանների հիմնախնդիրները:	2			2	4
17.	Մարդու ազդեցությունը համաշխարհային օվկանոսի վրա, Առանձնահատկությունները:			2	2	4
18.	Ջրօգտագործման և ջրային տնտեսության հաշվեկշռի կառավարումը	2			2	4
19.	Մթնոլորտի երկրաբնապահպանական հիմնախնդիրները:			2	2	4
20.	Տնտեսության էկոլոգիա: Անցման փուլի առանձնահատկությունները:		2		2	4
21.	Էկոլորտը և գեոսֆերան էկոլոգիական դրության քարտեզագրում:			2	2	4
22.	Բնակչությունը որպես երկրաբնապահպանական գործոն: Որբանիզացիայի երկրաբնապահպանական ասպեկտը			2	2	4
23.	Նվազեցնել թափոնները: Սակավաթափոն արտադրություն			2	2	4
24.	Էներգետիկայի երկրաբնապահպանական ասպեկտը: Տրանսպորտի երկրաբնապահպանական ասպեկտը:	2			4	6

25.	Արդյունաբերության երկրաբնապահպանական ասպեկտը	2			4	6
26.	Գյուղատնտեսության երկրաբնապահպանական ասպեկտը	2			2	4
27.	Քաղաքային միջավայրի առանձնահատկությունները:	2			2	4
28.	Ապագայի քաղաք, էկոպոլիս			2	2	4
29.	Ապագայի քաղաք, էկոպոլիս		2		2	4
30.	Տարածքի էկոախտորոշում և գնահատում	2			2	4
31.	Տարածքի էկոախտորոշում և գնահատում			2	2	4
32.	Հայ էկոմոնիթորինգի կենտրոն, նրա հիմնական գործունեության ոլորտները	2			4	6
Ընթացիկ ստուգում 1						4
Ընթացիկ ստուգում 2						2
Ամփոփիչ ստուգում						6
Ընդամենը						150